

CONVOCAAT 2008, 1

LIMBURGS GESCHIED- EN OUDHEIDKUNDIG GENOOTSCHAP

mede gesubsidieerd door de

provincie limburg

Historische Kring Maastricht

Drs. F.E.R. Hovens

Uitbelderstraat 27 B

6211 SL Maastricht

06 40 70 54 28

frankhovens@home.nl

Activiteit: *Lezing door Monique Dickhaut*

Wanneer: *Donderdag 17 januari 2008, om 19.30 uur*

Locatie: *Selexyz Dominicanen*

Korte omschrijving / inleiding: Henri Jonas (1878-1944); zijn muzen en demonen

Van harte nodigt het kringbestuur u uit voor een extra activiteit, op **donderdag 17 januari om 19.30 uur in boekhandel Selexyz Dominicanen**. Aanleiding voor deze extra activiteit is de tentoonstelling in het Spaans Gouvernement over *Henri Jonas, zijn muzen en demonen* en de publicatie van het gelijknamige boek.

Het is dé kans om meer te weten te komen over de schilder Henri Jonas en over de zoektocht naar zijn leven en werk door zijn biografe Monique Dickhaut, de spreekster van deze avond. Het boek is ter plaatse te verkrijgen. De tentoonstelling is nog tot en met 10 februari geopend.

De titel van de voordracht luidt:

Henri Jonas (1878-1944); zijn muzen en demonen

Van de spreekster ontvingen we de volgende toelichting:

In de voordracht zal het leven en werk van Henri Jonas worden verteld met behulp van foto's, brieven en vooral heel veel schilderijen, die samen een compleet beeld geven, maar bovendien een indringende blik werpen op de muzen en demonen die Jonas als mens en als kunstenaar inspireerden en voortdreven in zijn niet al te gelukkige leven.

Henri Jonas werd in 1878 in Maastricht geboren als oudste kind in het gezin van Charles Jonas en Tienieke Jungschlaeger. Op 12-jarige leeftijd ging hij, net als zijn vader, aan het werk als huis- en decoratieschilder en droeg daarmee bij aan het onderhoud van het steeds groter wordende gezin Jonas. Pas op 39-jarige leeftijd besloot de inmiddels weduwnaar geworden Jonas zijn leven volledig aan de kunst te wijden. Op advies van zijn leermeester Rob Graafland en met een studiebeurs van de stad Maastricht vertrok hij in 1917 naar Amsterdam om zijn opleiding af te ronden aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten.

Na terugkeer in Maastricht overviel Jonas een rusteloosheid die wellicht werd veroorzaakt door het geheel nieuwe leven dat voor hem lag, een leven zonder zijn werk als huis- en decoratieschilder en zonder de zorg voor de ziekelijke echtgenote Netteke Roukens, een leven ook waarin hij op 40-jarige leeftijd nog moest starten met zijn artistieke ontwikkeling. Wellicht waren het ook de eerste

tekenen van de bipolaire stoornis die hem 15 jaar later in een diepe depressie deed belanden, maar ook aan het begin van de jaren twintig al parten speelde.

De kennismaking met Eugénie Servais in 1926 gaf Jonas de rust en de kracht die hij als mens en als kunstenaar nodig had om te groeien. In deze periode vond Jonas artistiek gezien zijn weg. Zijn stadsgezichten, landschappen en portretten getuigen in de forse penseelvoering, de stevige vormen en de intense kleuren van zijn innerlijke kracht. De Luikse caissière Eugénie Servais, gescheiden en bovendien Jonas' model, werd echter niet door alle familieleden en vrienden van Jonas binnengehaald als de potentiële nieuwe echtgenote. Het gevoel te moeten kiezen tussen zijn geliefde Eugénie enerzijds en zijn stad Maastricht, familie en vrienden anderzijds was onverdraaglijk omdat iedere keuze een verlies zou betekenen. Zijn werk werd in deze periode gekenmerkt door een nervositeit in de penseelvoering en door een keuze voor thema's die direct verband houden met hetgeen hem bezighield.

Op 10 januari 1933 verbrak Jonas de relatie met "het liefste dat hij ooit bezat", zoals zijn vriend Jan Engelman het later zou beschrijven. Zeven dagen later zagen zijn vrienden zich genoodzaakt Henri te laten opnemen in de psychiatrische Valeriuskliniek in Amsterdam. Uiteindelijk volgde in oktober 1933 opname in het Sint Servatius Gesticht te Venray. Hoewel er in de jaren van zijn opname perioden waren waarin Jonas niet kon werken, waren er ook manische fasen waarin hij het ene schilderij na het andere produceerde. Slechts zelden slaagde hij er echter in een schilderij te maken dat artistiek gezien van betekenis is. Het gedwongen verblijf in Venray zou bijna vier jaar duren, totdat Jonas in juli 1937, volkomen onverwacht, werd ontslagen. Een maand later trouwde hij alsnog met zijn geliefde Eugénie Servais.

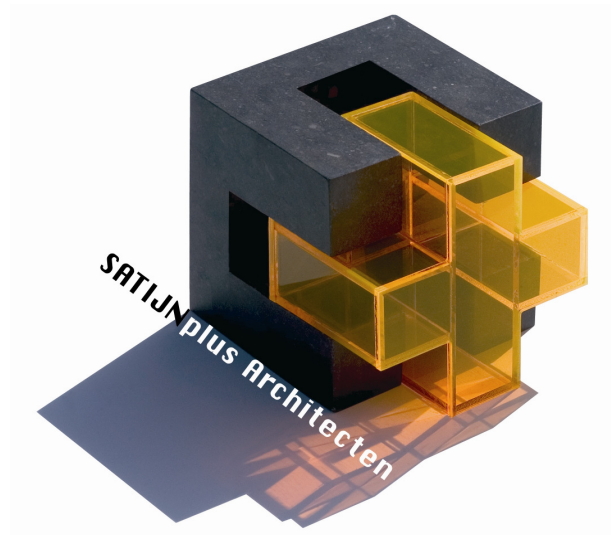
Tot zijn overlijden op 15 september 1944 – de dag na de bevrijding van Maastricht – zou Jonas nog regelmatig moeten worden opgenomen op de psychiatrische afdeling van Ziekenhuis Calvariënberg. De depressies en manische fasen, die zo kenmerkend zijn voor een bipolaire stoornis, wisselden elkaar soms in rap tempo af. In de depressieve perioden kwam hij tot niets, in de manische werkte hij als een bezetene. Naast weinig geïnspireerde religieuze schilderijen (die hem ten onrechte de titel van 'diepreligieuze schilder' opleverden) schilderde hij steeds opnieuw Eugénie als de trotse en ook op latere leeftijd nog altijd mooie mevrouw Jonas-Servais. Het zijn monumentale getuigenissen van zijn liefde.

Het leven van Henri Jonas eindigde op 66-jarige leeftijd in Ziekenhuis Calvariënberg aan de gevolgen van osteomyelitis, een fatale botontsteking, veroorzaakt door een bacteriële infectie. Of de dood als een bevrijding kwam – zoals vaak is gesteld – zullen we nooit zeker weten.

De spreekster

Drs. Monique Dickhaut is directeur/conservator van Museum Spaans Gouvernement. De afgelopen drie jaar heeft zij onderzoek gedaan naar leven en werk van de kunstenaar Henri Jonas. Dit onderzoek heeft geresulteerd in de tentoonstelling ***Henri Jonas (1878-1944); zijn muzen en demonen*** en de gelijknamige biografie/monografie, die als deel 8 in de Limburg Reeks van de Stichting Historische Reeks Maastricht is verschenen.

De tentoonstelling *Henri Jonas (1878-1944); zijn muzen en demonen* is nog tot en met zondag 10 februari 2008 te zien in Museum Spaans Gouvernement. De openingstijden zijn van woensdag tot en met zondag tussen 13 en 17 uur.

Sponsoren Historische Kring Maastricht LGOG